

Permakulturna delavnica

V torek, 4. junija 2013, je v OŠ Ivana Cankarja Ljutomer potekalo **nadaljevanje permakulturne delavnice**, ki je bila organizirana že 21. maja 2013. Takrat smo starši, učitelji in učenci aktivno sodelovali pri zasaditvi in ureditvi šolskega vrta. Pri drugem srečanju pa nam je na žalost zagodlo „kislo“ deževno vreme in tako nismo mogli na teren, ampak smo se zbrali v šolski zbornici, kjer nam je organizator in strokovnjak za permakulturo, **Tomislav Gjerkeš**, še teoretično bolj nazorno predstavil permakulturo kot alternativni način vrtnarjenja. Najprej smo skupaj naredili načrt, kaj vse je treba še prihodnjič opraviti na šolskem vrtnu. Je namreč še kar nekaj ciljev, ki smo si jih na začetku zadali. Dokončati je treba namreč še zaporo za polže, po poteh bomo položili sekanec, da ne bomo hodili po blatu. Če bomo imeli dovolj časa, bomo naredili še stopnice za kuharja oziroma kuharice, kjer bodo odvažali odpadno hrano za kompost.

V zvezi z načrtom, ki ga še moramo izpeljati, je pogovor nanesel tudi na **metodo z uvajanjem rac**, ki so daleč najboljši iztrebljevalci polžev, vendar je njihovo uvajanje nekoliko daljše. Rezultat pa je na koncu veliko dolgotrajnejši, kakor pri ostalih metodah. Vendar je pri tej metodi treba paziti na lisice, ki pa se rac zelo rade polastijo. V tem primeru, seveda če imamo morda kakšno mlako ali manjši ribnik, lahko naredimo na sredi otoček, kajti lisica je žival, ki ne zna plavati.

V sklopu pogovora o racah, pa je treba omeniti tudi **projekt renta GA-GA**, ki bi z izposojjo rac na domu, vsakomur ki nima možnosti imeti teh živali, omogočil uspešno iztrebljanje polžev. Treba pa je opozoriti vse tiste, ki polže uničujete s pomočjo motike, da so te živali kanibali. To pomeni, da se prehranjujejo s svojo vrsto. In na ta način le še pospešujemo razmnoževanje teh parazitov.

Zelo popularna je prav tako metoda s pivom. Pri tej metodi posode s pivom vkopljemo v zemljo, vendar moramo obvezno imeti narejene tudi zapore za polže, kajti pivo nam lahko privabi še vse „sosednje“ polže. V pivu se polži tako utopijo in s časoma jih tudi na ta način lahko iztrebimo.

Ena zahtevnejših metod, je **biodinamika s pomočjo preparata D³** (osma potenca glede na homeopatski pripravek), ki je primerna za voluharje, mravlje, bramorje in podobne živali. Te stvari sicer funkcionirajo, vendar so zelo zahtevne, saj moramo postopek velikokrat ponavljati, odvezmati spojino ter dodajati vodo in stresati.

Po vseh metodah za uspešno odpravljanje tako navadnih, kakor tudi rdečih polžev, nam je strokovnjak za permakulturo, Tomislav Gjerkeš, predstavil še **permakulturo v tujini**, iz katere je pravzaprav tudi prišla k nam v Slovenijo. Ponekod v drugih državah, imajo ljudje čisto drugačne poglede na kmetijstvo, vrtnarstvo in samooskrbo. Vedno več ljudi ima v blokovskih naseljih balkonske grede in kompostnike za balkon, ki postajajo vedno bolj moderni in uspešni. Čeprav je takšna pridelava vrtnin omejena, pa je zagotovo veliko bolj zdrava kakor tiste vrtnine, ki jih kupimo v trgovinah. V tujini je prava senzacija ekološka varianta, ki predstavlja rešitev za večino kmetov. Nekaj družin skupaj si na primer poiščejo enega pridelovalca vrtnin – kmeta in ta prideluje pridelke izključno samo za te družine. To pomeni, da oni kupujejo izdelke samo pri njem, on pa ima zagantirano prodajo. S takšno ekološko varianto bi tudi pri nas lahko rešili veliko manjših kmetov, ki počasi izgubljajo na svoji veljavi. Permakultura nam pomaga, kako vzpostaviti sistem s čim manj vloženega dela in s čim večjim dobičkom.

V Londonu so zelo **atraktivni mega marketi**, kjer imajo v spodnjih prostorih trgovino, zgoraj na strehi pa zasajen vrt z vsemi možnimi vrtninami. Plačilo za izdelke pa je možno odplačati tudi z delom na vrtnu. Takšna možnost trgovanja bi tudi pri nas rešila marsikatero družino, ki je zaradi finančnih težav v veliki stiski.

In kaj je torej **srš permakulture**? Z eno akcijo zadovoljiti čim večji spekter populacije.

Za konec pa bi rada predstavila še nekaj **novic**, ki jih je naš predavatelj iz lastnih izkušenj prinesel iz **Anglije**. Tomi Gjerkeš je namreč v skupini za urejanje v permakulturi na evropski ravni in to nam pove, da se ukvarja s sodobnimi pristopi, natančneje s **primeri dobrih in slabih praks**. Anglija je sicer že po sami klimi nekoliko drugačna pokrajina kakor Slovenija, vendar se tudi tam v vedno večjem številu borijo za čim večjo samooskrbo, pridelavo ekoloških izdelkov ter varčevanjem z elektriko. Povsod po Angliji so zelo razširjene „**zelene strehe**“ - vrtovi na strehah, ki poleti hladijo, pozimi pa dajejo toploto. Zraven tega vedno več ljudi uporablja „**rastlinske čistilne naprave**“, na osnovi katerih prečiščujejo že uporabljeno vodo. Zelo pomembno je tudi varčevanje z elektriko in uvajanje novih naprav brez elektrike, namestitve vetrnic, sončnih kolektorjev in še marsikaj. Pri tem je zelo pomembno, da združujemo ZABAVO, ZNANOST in hkrati tudi UPORABNOST, kajti iz tega potem nastane pravo raziskovalno delo.

Tudi zasaditev **gozdnega vrta**, Angleži že dolga leta vpeljujejo v njihov način vrtnarjenja. Zraven vseh že naštetih metod pa se ukvarjajo tudi z pridobivanjem **bio oglja**. Ta postopek kurjenja traja približno 18 ur in je nato pripravljen za dodajanje k zemlji. Oglje je namreč zelo znano po tem, da veže mikroorganizme.

Vizija samozadostnosti ali samooskrbe je pri nas še nekoliko meglena, vendar se vedno bolj in bolj čutijo vplivi iz sveta, ki pa k nam prinašajo nove poglede na vrtnarjenje, nove ideje in boljše pristope v permakulturi.

Naslednje srečanje bomo imeli 18. junija 2013 in takrat bomo uredili še vse manjkajoče faktorje na šolskem vrtu.

Zadnje srečanje oziroma druženje ljubiteljskih „vrtičkarjev“ pa bo 2. julija 2013, ko bomo opravili akcijo na terenu in sicer bomo načrtovali vrtnarjenje na podružnični šoli na Cvenu in v OŠ Cvetka Golarja v Ljutomeru.

Do takrat pa prav prisrčen pozdrav vsem „vrtičkarjem“ in ljubiteljem sodobnega vrtnarjenja in ne pozabite naslednjič s sabo prinesiti tudi kakšno odvečno sadiko za dokončno zasaditev šolskega vrta.

Prav prisrčno vabljeni tudi vsi ostali, ki še niste bili na tej delavnici, vendar bi se ji prav tako hoteli pridružiti na naslednjih srečanjih.

Zapisala Nuša Novak